

nakov naselila zlokobna strupena misel: „Glej, nisi več mož; sam si ne moreš več pomagati in služiti kruha; pohabljenec si, sebi in drugim v nadlego.“ Ali naj res vsakdanji spomin na slavna dela in zvesto bojevanje in vsak dan novo spoznanje lastne nemoči te junake duševno potre in žene v obup? Nikdar! Sveto dolžnost imamo, da to črno misel odženemo iz njihovih src in z tolažilno ljubeznijo in dejansko pomočjo dvignemo zopet v njihovih dušah zaupanje in veselje do življenja in dela. Prosimo te može, da prevzamejo med nami in našimi otroci vzvišeno nalogo učiteljev in vzgojiteljev. Zakaj v vojni so se naučili in si privzgojili obilo jasnih pojmov o Bogu, o domovini, o dolžnosti, o zvestem delu in moštastvi. Dajte nam vsega tega, vi junaki, slabotni in pohabljeni na zunaj, na znotraj lepi in bogati.

Po prejšnjih vojnah so države slabo plačale te vrste junakov. Na prsa se mu je dalo bronasto ali srebrno svetinjo, v roko pa lajno. „Po tej vojni ne sme biti več lajne!“ je rekel pred kratkim nadvojvoda Karel Stefan, ki je vrhovni pokrovitelj dela za invalide in žrtve vojne. Krasne besede, ki jih moramo izpremeniti v dejanje. S zaupanjem nas mora navdajati, da se je to delo že začelo. Zdravniška veda je v tej vojni odkrila, da se da marsikateremu invalidu nadomestiti izgubljen del ali ud telesa. Mož se vrne v svoj poklic ali postane pripraven za kakega drugega, in tako izgine iz njega tisto moreče čustvo, da ni več za nobeno rabo. Na Dunaju delujeta v tem oziru z velikim uspehom šola za invalide in pa organizacija za izdelovanje, t. j. umetnih udov, ki se izdelujejo čisto iz z ozirom na posebne poškodbe in potrebe pohabljenca. Oba zavoda bosta otvorila svoje podružnice po vseh deželah. Že dosedaj se je vrnil marsikak invalid v svoj prejšnji ali primeren nov poklic in dela z veseljem, ker mu je delo kakor odrešenje. Z vsestranskim proučevanjem, poukom in sodelovanjem delodajalcev in države se bo dalo večino invalidov sedanje vojne spraviti do kruha. Kar bi pa bilo premalo, to mora določiti država. Onim pa, ki za nobeno delo ne bodo sposobni, pa mora država dati pošteno in zadostno preskrbo. Dosedanja preskrba pri nas je res potiskala lajno v roke. Izdatno in boljše nego doslej bo morala vlada preskrbeti vdove in sirote padlih in pohabljenih vojakov tako iz moštva in častnikov. Za zvesto delo pošteno plačilo!

O vpoklicanju starejših črnovojnikov.

Odposlanstvu dunajskih krščansko-socialnih poslancev je izjavil ministrski predsednik grof Stürgkh, da bo vojaška uprava storila vse, da ublaži trdine novega črnovojniškega zakona. Pred vsem bodo poklicani mlajši letniki pred starejšimi in starejši ne naenkrat, temveč letnik za letnikom. To načelo da bode veljalo tako za pregledovanje, kakor pozneje za vpoklic pod orožje. Pri tem se bo oziralo zlasti na to, da ne nastanejo v gospodarskem življenju kake težkoče. Todi se bo postopalo pri presojevanju sposobnosti po drugem merilu, kakor pri dosedanjih naborih. Ministerski predsednik grof Stürgkh pa ni izjavil, da bodo črnovojniki drugega poziva poklicani še le v mesecu septembru letošnjega leta, kakor se je poročalo to iz Budimpešte.

Slike iz bojišča.

O vrlih Koroških pripoveduje vojni poročevalec časnika „Neue Freie Presse“ sledeče:

„... Na ruski bojni črti na nasprotnem hribu je vse mirno. Nobena glava se ne pokaže in noben glas se ne sliši. Zdaj stopi eden koroški „Kaiserschütz“ iz jarka, koraka proti sovražniku — do žičnih mrež. Ali je mož postal morebiti nor?

Reče mi oficir: „Naj ne dela tega, mi kaznujemo vsacega, ki si upajo iz zavetja; že zaradi tega, ker Rusi ne smejo vedeti, ali smo mi tukaj ali ne. Toda Korošci se v jarkih ne more zadržati. Oni prezirajo sovražni ogenj. Še-le včeraj se je podal nek mož iz strelskega jarka, in ker ga je tovariš svaril, rekel je malobrižno: „Ali velja en „zekserl“, da me ne bojo zadeli?“

Ravno pred nami narejena je cestna zapreka iz opeke in ruše; pred njo leži zaseka

podrenih dreves, na gosto s žico premrežena in zmes so „španski jezdeci“. Poveljnik zapora je „železni major“ Troyer od dež. bramb. polka štev. 4.

Če si sapérji v tej vojski izkopljejo kje kako obrambno postojanko, kateri ne zaupajo prav, ker pred naskoki ni prosta, potem si izprosijo majorja Troyerja za branitelja. On je že od začetka vojske vedno na fronti in si je „gor do železne krone“ priboril že vsa odlikovanja, katera cesar sploh podeliti zamore. Sam komandant koroškega pešpolka imenuje svojega majorja dušo polkovno.

Pri Varadki ležal je major s hudo vročinsko boleznijo v neki žagi. Od štaba se je videlo, kako da so ruske granate vedno bližje žage padale, torej so mu telefonirali, da naj vendar „za božjo voljo“ se od tamkaj odpravi. Toda on telefonira nazaj: „Saj so Rusi najmanjše še osemdeset korakov odtod!“ Ostal je in ondi — ozdravel.

Major Troyer je „brigadni liferant ruskih vjetnikov“. Nekoč prodirali so Rusi proti naši postojanki; Troyer jim je dal znamenje s svojo snežno sprajco, in 550 Rusov se je samovoljno udalo. Večkrat gre Troyer samo z enim samim vodom svojih cesarskih strelcev v vas, ki je od Rusov zasedena, samo da bi malo pogledal, „kaj je tam novega?“ In skoro vsakokrat pride s plenom nazaj. Iz samo ene kleti prignal je nedavno 60 Rusov. V tej vasi nastavlja je tudi svojo „rusko past“; nadeval je na mizo špeha, pečenke in vina ter listič z napisom: „Pri Avstrijcih je mnogo dobrih reči“. Nato je odšel. Zjutraj ob zori zglasilo se je navadno na tucate Rusov s povzdignjenimi rokami kot prostovoljni vjetniki. Toda nekdo jih ni bilo, Koroški nekega sosednega bataljona so nastavljene reči pojedli in popili, ne vedoč, da so bile iste Rusom namenjene.

Odredbe za aprovizacijo pomanjkanja trpečega prebivalstva.

Vedno hujša draginja in pičlost živil ste napotili namestnika grofa Clary und Aldringen že pred nekaj tedni, da je ustanovil aprovizacijski sklad, ki ima nalogo, v najširšem obsegu skrbeti za preživljanje prebivalstva. Pred nekaj dnevi je dospel pri namestniku znaten dar gospoda opata v St. Lamprechtu, kateremu se je zahvaliti, da je sklad narasel na približno 60 tisoč kron. Kmalu je prišel nujni povod in načeti je bilo treba to premoženje za namen, kateremu je odmenjeno. Takoj po uvedbi krušnih nakaznic je bilo jasno, da ne more izhajati delavsko prebivalstvo z odmerjeno množino moke in kruha, ne da bi zamoglo izdatno se posluževati drugih živil. Radi splošne draginje pa manjka mnogim za to potrebnih sredstev. Da se revnejšim krogom v tej smeri kolikor mogoče pomaga, je uvedel namestnik grof Clary za sedaj v Gradcu in Eggenbergu oddajo živil za revno domače prebivalstvo po nekdanjih mirovni cenah; na 5 krajih so že začeli s prodajo. Kakor vedno, je ponudil tudi tukaj štaj. gosp. pomožni odsek svojo pomoč v obči blagor ter prevzel v Gradcu prodajanje živil. Za sedaj se prodaja krompir, fižol in mast, vendar bodejo kakor hitro mogoče začeli tudi s prodajo mleka. Aprovizacijski sklad ima pri tem nalogo, da pokrije razliko med sedanjimi dnevnimi cenami in mirovnimi cenami, po katerih živila prodajajo. Nadaljna s pomočjo namestnika od štajerskega gospodnjega pomožnega odseka započeta akcija je prirejanje vojnih obedov za ubogo domače prebivalstvo. Predmeta za to so že v polnem teku in s tem poverjene gospe skrbijo z neumornim delovanjem, da bo kmalu mogoče začeti deliti obede. Če bi se pokazalo, da je treba tudi v drugih krajih na Štajerskem enakih uvedb, bo tudi tamkaj priskočil na pomoč aprovizacije — v večjih industrijskih središčih se je vršil kakor že znano — dne 16. aprila pod predsedništvom namestnika grofa Clary v c. kr. gradu razgovor z zastopniki štajerske industrije; z ozirom na zakonito utesnitve porabe mlinških izdelkov so tukaj zlasti poudarjali potrebnost nabave izdatne množine surogatnih živil. V ta namen je na-

metnik obljubil popolno pripomoč namestniškega deželno-kulturnega nadzorništva, kateremu naj posamezni obrati naznanijo potrebo živil-surogatov. Upati je, da bo mogoče aprovizacijski sklad še nadalje ojačiti, da bo zamogel zadoščevati svoji nalogi še na širši podlagi, da bo v tem pomembnem pa tudi resnem času kolikor mogoče mnogim odvzeta težka skrb za naš vsakdanji kruh.

Na naslov „nepoklicanih svetovalcev.“

Koroški list „Freie Stimmen“ prinesel je v svoji 88. številki sledeči članek: „Nek kmečki župan piše nam: Ni ga dne, da bi se ne dajalo potom časnikov vladi, občinam, prebivalstvu, gospodinjim i. t. d. nekaj „pripristih“ nasvetov, kar da bi se moralo v svrhu vzboljšanja občnega stanja vse ukreniti. Večinoma imajo pa ti nezahtevani opomini znak nepraktičnega znanja in neizkušnosti, večkrat pa tudi tistega političnega žlobudranja, ki je v krčmi v navadi in nima nobenega pomena. Čas bi bil toraj, da bi se te nepoklicane, posebno pa še tiste „najbolj pametne“ svetovalce naprosilo, naj se ne zadovoljujejo samo s svetovanjem, temuč naj stopijo delavni na stran tistih, katerim njih modri nasveti veljajo, ker nepoklicanih svetovalcev imamo itak že več ko dovolj, a delavnih moči za izvršitev nasvetovanega nam povsodi primanjkuje.

Če kdo n. pr. vladi svetuje, da bi naj število divjačine natančno zabilježila ali to posestnikom lovišč storiti zaukazala in potem dala povelje, da se mora vsa divjačina v prid občne aprovizacije postreljati, tedaj bi tak mož pač zaslužil, da se ga nastavi „kot komisarja za štetje divjačine“, da bi se zamogel tudi praktično izkazati kot moža-veščaka. Večinoma govore take bedarije ljudje, ki niti o lovu niti o njegovih pravnih razmerah nimajo pojma. Takim gospodom najbrž ni znano, da obstoje glede izkoriščanja lovišč pravne razmere, da obstoje pogodbe, vsled katerih imajo svoje interese na eni strani najemniki lovišč za dobo pogodbe, na drugi strani pa občine kot lastnice lovišč; ne sme se toraj kopelj kar z otrokom v red izliti. In kaj drugega to ni, če se po pomoti misli, da bi se znalo s izpraznjenjem lovišč in vod aprovizaciji od pomoči; s tem se bi najbrž morala poravnati pregreha, da se naše domače živali brezusmiljeno uporabljajo v vojskine potrebščine ter za prehranitev vjetnikov in beguncev. Tudi zadnje dni podani recepti za odgojo perutnine te pregreške ne bodo več poravnali in opomini k varčevanju ne bodo več basnili: kar se je s početka na stalažu živine in na zalogah žita in moke grešilo, se ne da več rešiti in nemški vzgled smo prepozno začeli posnemati.

Vsi ti mnogoteri nepoklicani nasveti so večinoma le na škodo, ker se marsikateri v resnici sprejme, potem kot „ukaz“ izide ter tiste organe, ki so danes itak že vsestransko preobloženi z uradnimi posli, namreč občinske predstojnike, obremenijo z novo, večinoma nepotrebno nalogo. Tisti modri gospodje svetovalci, ki pri mizi v krčmi vse boljše vedo in svoje tamkaj si pridobljene znanosti nato v časniki „na pipo denejo“, da bi na ta način opravili svojo „javno delo“, naj bi vsaj enkrat prišli in si ogledali bala ukazov, naročil, namigljajev in nasvetov ter vse preštudirali, ki so od začetka vojske sem bili poslani občinam na gosto kakor kroglice v sovražno ognju. Naj pridejo in pomagajo vse to v praktičnem gospodarskem življenju uporabiti, kar se danes od mladih, neizkušenih juristov pri zeleni mizi skuha ter bolj ali manj užitno občinam v zavžitek ponudi. Ko bi le s a m o e n t e d e n sodelovali, bi prišli do prepričanja, da je svetovalcev in urediteljev mnogo preveč, delavcev pa mnogo premalo!

Dopisi.

Vlom in tatvina v Žetalah. Med tiskom zadnje številke „Štajerca“ prejeli smo sledeče poročilo: Pri trgovcu g. Maksu Berlisg v Žetalah so v noči od 17. na 18. aprila vlomili